

Uz sākumlapu>Tiesāšanās procedūras>Civillietas>Kuras valsts tiesai ir piekrišana?

Kuras valsts tiesai ir piekrišana?

Slovākija

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Pirmās instances civiltiesvedībā jurisdikcija principā ir vispārējās piekrišanas tiesām; tas nozīmē, ka vairākumā gadījumu tā ir rajona tiesa (*okresný súd*) (Civilprocesa strīdu izskatīšanas kodeksa (*Civilný sporový poriadok, CCAP*) 12. pants), un izņēmuma gadījumos — apgabaltiesa (*krajský súd*) (*CCAP* 31. pants). Atsevišķos gadījumos jāvērsas specializētā tiesā (skatīt atbildi uz 3. jautājumu).

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

Ar jurisdikciju pēc būtības saprot noteiktu kompetenci izspriest lietas pirmajā instancē kādai no dažādu veidu tiesām. Tas nozīmē, ka tiek noteikts, vai rajona tiesai vai apgabaltiesai ir jāizspriež lieta kā pirmās instances tiesai. Parasti rajona tiesām ir jurisdikcija izskatīt civillietas pirmajā instancē (*CCAP* 12. pants). Konkrētos tiesību aktos paredzētos jautājumos lietas pirmajā instancē izspriež apgabaltiesas (*CCAP* 31. pants). Pamatkritērijs tiesas jurisdikcijas noteikšanai ir lietas būtība.

Tiesas procedūras pamats ir tiesas sēdes pirmās instances tiesās. Ikvienu lietu ir vispirms jāizspriež pirmās instances tiesā. Izšķirošais kritērijs, nosakot jurisdikciju pēc būtības, ir apstākļi, kādi pastāv procedūras sākšanas brīdī, t. i., dienā, kad prasība/pieteikums tiek saņemta/-s tiesā. Apstākļu izmaiņas procedūras gaitā neietekmē jau noteikto jurisdikciju pēc būtības.

Jurisdikcijas pēc būtības pastāvēšana ir viens no procedūras pamatnosacījumiem, kas saistīti ar tiesu. Tiesa visos tiesvedības posmos un visās instancēs izvērtē, vai šis pamatnosacījums ir *ex officio* ievērots, tāpēc iebildumu par jurisdikcijas trūkumu pēc būtības nav vajadzības celt. Ja tiesa nospriež, ka tai nav jurisdikcijas pēc būtības, tai ir pienākums nodot lietu citai tiesai, kam ir jurisdikcija pēc būtības. Tiesa informē prasītāju. Ja prasība/pieteikums jau ir nodots/-s atbildētājam, tiesai ir jāinformē arī atbildētājs par to, ka lieta ir nodota tiesai, kurai ir jurisdikcija pēc būtības. Strīds par jurisdikciju pēc būtības var rasties tikai starp rajona tiesu un apgabaltiesu, ņemot vērā, ka Augstākajai tiesai (*Najvyšší súd*) nevar būt jurisdikcija pēc būtības pirmās instances tiesvedībā. Strīdu par jurisdikciju pēc būtības starp rajona tiesu un apgabaltiesu izšķir Augstākā tiesa, kas ir par minētajām tiesām augstākās instances tiesa, lemjot par jurisdikciju.

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Slovākijas Republikas tiesu sistēmā ir trīs līmeņu tiesas — rajona tiesas, apgabaltiesas un Augstākā tiesa. Rajona tiesām ir jurisdikcija izskatīt civillietas pirmajā instancē (*CCAP* 12. pants). Apgabaltiesām ir jurisdikcija otrajā instancē; tas nozīmē, ka apelācijas pret rajona tiesu lēmumiem vienmēr izskata apgabaltiesas. Izņēmums ir strīdi, kas izriet no abstraktas pārskatīšanas patērētāju lietās, kad apgabaltiesas (Bratislavas apgabaltiesa, Banska Bistricas apgabaltiesa un Košices apgabaltiesa) izspriež lietas savos apgabalos kā pirmās instances tiesas (*CCAP* 31. pants).

2.2 Teritoriālā piekrišana (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

Teritoriālo jurisdikciju reglamentē Civilprocesa strīdu izskatīšanas kodekss un Bezstrīdus civilprocesa kodekss (*Civilný mimosporový poriadok, CMP*). Noteikumi par teritoriālo jurisdikciju nosaka, kurai pirmās instances tiesai, t. i., kurai konkrētajai tiesai no visām tiesām, kam ir jurisdikcija pēc būtības, ir jāizskata un jāizspriež kāda lieta. Piemērojamā tiesiskajā regulējumā izšķir vispārējo teritoriālo jurisdikciju un īpašo teritoriālo jurisdikciju. Nosakot tiesas teritoriālo jurisdikciju, prioritāte ir īpašajai teritoriālajai jurisdikcijai. Ja jurisdikcija netiek noteikta, izmantojot šo metodi, piemēro vispārējo teritoriālo jurisdikciju. Teritoriālā jurisdikcija var arī būt izvēles (alternatīva/fakultatīva) vai ekskluzīva jurisdikcija. Ja teritoriālā jurisdikcija ir izvēles jurisdikcija, prasītājs var izvēlēties, vai pieteikumu iesniegt atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesā vai citā *CCAP* noteiktā tiesā. Ja teritoriālā jurisdikcija ir ekskluzīva, ir uzskaitīti gadījumi, kad teritoriālā jurisdikcija ir citai tiesai, nevis atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesai. Tas nozīmē, ka konkrētai tiesai būs jurisdikcija neatkarīgi no tā, vai atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesa ir cita tiesa, un neatkarīgi no iespējas konkrētajā lietā izvēlēties tiesu pēc saviem ieskatiem.

2.2.1 Teritoriālās piekrišanas pamatnoteikums.

Strīdu lietas

Saskaņā ar *CCAP* noteikumiem teritoriālā jurisdikcija vienmēr ir atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesai, ja vien nav noteikts citādi (*CCAP* 13. pants).

Fiziskas personas vispārējās piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir šādas personas pastāvīgā dzīvesvieta (*CCAP* 14. pants).

Juridiskas personas vispārējās piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir šādas personas juridiskā adrese (*CCAP* 15. panta 1. daļa). Ārvalstu juridiskas personas vispārējās piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir šādas ārvalstu juridiskas personas filiāle (*CCAP* 15. panta 2. daļa).

Ja vispārējās piekrišanas tiesu nevar noteikt pēc šiem kritērijiem, vispārējās piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā atrodas fiziskās personas pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskās personas pēdējā juridiskā adrese Slovākijas Republikā; ja šādas tiesas nav, jurisdikcija ir tiesai, kuras rajonā atrodas personas aktīvi (*CCAP* 16. pants).

Valsts gadījumā vispārējās piekrišanas tiesa ir tiesa, kuras rajonā noticis fakts, par ko celta prasība (*CCAP* 17. pants).

Bezstrīdus lietas

Bezstrīdus lietās (*CMP* 3. pants) teritoriālā jurisdikcija ir likumā noteiktai tiesai. Ja teritoriālo jurisdikciju šādi nevar noteikt, tad teritoriālā jurisdikcija ir prasītāja vispārējās piekrišanas tiesai.

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Alternatīvā jurisdikcija (jurisdikcija, ko izvēlas pēc saviem ieskatiem) atspoguļo prasītāja tiesības izvēlēties nevis atbildētāja vispārējās piekrišanas tiesu, bet gan tiesu, kam ir jurisdikcija saskaņā ar *CCAP* 19. pantu. Papildus atbildētāja vispārējai teritoriālā jurisdikcija ir arī tiesai, kuras rajonā:

- atrodas atbildētāja darba vieta atbilstoši viņa(-s) darba līgumam;
- radies apstākļi, par kuru ierosināta zaudējumu atlīdzības prasība;
- atrodas atbildētāja–juridiskas personas filiāle, ja strīds attiecas uz konkrēto filiāli;
- ir prasītāja–patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta, ja strīds ir patērētāja strīds vai ja tiesvedība attiecas uz patērētāju strīdu izšķiršanu šķīrējtiesā;
- ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiska adrese vai — ārvalstu juridiskas personas gadījumā — prasītāja organizatoriskā struktūrvienība, ja tiek izskatīts strīds par diskriminācijas apkarošanu.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Ekskluzīva jurisdikcija **strīdu lietās** nozīmē, ka prasītājam ir pienākums izvēlēties nevis atbildētāja vispārējās piekritības tiesu, bet tiesu, kam ir jurisdikcija saskaņā ar *CCAP* 20. pantu. Tas nozīmē, ka turpmāk norādītajos gadījumos teritoriālā jurisdikcija izspriest lietu ir tiesai:

- kuras rajonā atrodas nekustamais īpašums — strīdā, kas saistīts ar lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu;
- kuras rajonā notiek mantojuma tiesvedība — strīdā, kas attiecas uz mantojuma tiesvedību;
- kurā notiek izpildes tiesvedība — ja strīda iemesls ir tiesvedības īpašais raksturs;
- kurā notiek bankrota vai pārstrukturēšanas tiesvedība — ja strīda iemesls ir tiesvedības īpašais raksturs, izņemot tiesvedību saistībā ar nedalāmas laulāto mantas lietu kārtošānu;
- kuras rajonā atrodas šķīrējtiesa, ja tiesvedība attiecas uz strīdiem saistībā ar izšķiršanu šķīrējtiesā, izņemot patērētāju strīdu izšķiršanu šķīrējtiesā; ja šķīrējtiesa atrodas ārpus Slovērijas Republikas, lieta ir tās tiesas jurisdikcijā, kuras rajonā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai organizatoriskā struktūra ārvalstu juridiskas personas gadījumā; ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai organizatoriskā struktūra ārvalstu juridiskas personas gadījumā nav Slovērijas Republikā, kompetentā tiesa lietas izspriešanai ir tiesa, kuras jurisdikcijā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai organizatoriskā struktūra ārvalstu juridiskas personas gadījumā.

Ekskluzīva jurisdikcija **bezstrīdus lietās** nozīmē, ka vispārējās piekritības tiesas vietā jurisdikcija ir turpmāk norādītajām tiesām.

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **laulības šķiršanu**, ir tiesai, kuras rajonā atrodas laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta, ja vismaz vienam no viņiem dzīvesvieta joprojām ir attiecīgajā rajonā. Visos citos gadījumos teritoriālā jurisdikcija ir tā laulātā vispārējās piekritības tiesai, kurš nav prasības pieteikuma iesniedzējs. Ja tiesas jurisdikciju nevar noteikt, izmantojot šo kritēriju, jurisdikcija ir prasītāja vispārējās piekritības tiesai (*CMP* 92. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **laulības atzīšanu par nelikumīgu** vai **neesošu**, ir tiesai, kuras rajonā atrodas laulāto pēdējā kopīgā dzīvesvieta, ja vismaz vienam no viņiem dzīvesvieta joprojām ir attiecīgajā rajonā. Visos citos gadījumos teritoriālā jurisdikcija ir tā laulātā vispārējās piekritības tiesai, kurš nav prasības pieteikuma iesniedzējs. Ja tiesas jurisdikciju nevar noteikt, izmantojot šo kritēriju, jurisdikcija ir jebkura laulātā vispārējās piekritības tiesai (*CMP* 101. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kurā izskata lietas, kas saistītas ar **nepilngadīgo tiesību aizsardzību tiesā**, ir tiesai, kuras rajonā ir nepilngadīgā dzīvesvieta un kuru nosaka pēc nepilngadīgā vecāku vienošanās vai citādi saskaņā ar tiesību aktiem tiesvedības sākumā (*CMP* 112. panta 1. daļa).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kurā izskata lietas, kas saistītas ar **adopciju**, ir tiesai, kuras rajonā ir bērna dzīvesvieta un kuru nosaka pēc bērna vecāku vienošanās vai citādi saskaņā ar tiesību aktiem tiesvedības sākumā. Ja šādas tiesas nav, jurisdikcija izspriest lietu ir tiesai, kuras rajonā bērns dzīvo (*CMP* 136. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **tiesībspēju un rīcībspēju iesaistīties tiesiskās darbībās**, ir tiesai, kuras rajonā ir tās personas dzīvesvieta, uz kuras tiesībspēju un rīcībspēju attiecas konkrētā lieta (*CMP* 232. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **personas saistību pieļaujamību un personas paturēšanu medicīnas iestādē**, ir tiesai, kuras rajonā atrodas medicīnas iestāde (*CMP* 252. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **turētāja bankas iecelšanu**, ir tiesai, kuras rajonā ir attiecīgās personas dzīvesvieta; ja šādas tiesas nav, teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kuras rajonā atrodas personas aktīvi (*CMP* 273. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **nāves fakta pasludināšanu**, ir tās personas tiesai, kura ir pasludināma par mirušu (*CMP* 220. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kas saistīta ar **mantojumu**, ir tiesai, kuras rajonā:

- bija testatora pastāvīgā dzīvesvieta viņa nāves brīdī;
- atrodas testatora aktīvi, izņemot, ja jurisdikcija tiek noteikta atbilstoši a) apakšpunktam;
- testators miris, izņemot, ja jurisdikcija tiek noteikta atbilstoši a) vai b) apakšpunktam (*CMP* 158. pants).

Turpmākā mantojuma tiesvedībā teritoriālā jurisdikcija ir tiesai, kas slēgusi mantojuma tiesvedību (*CMP* 159. pants).

Ja tiesai ir jāapstiprina darbība, ko saistībā ar mantojuma tiesvedību veic nepilngadīgais, kurš ir mantinieks, jurisdikcija apstiprināt konkrēto tiesisko darbību ir tiesai, kurā notiek mantojuma tiesvedība (*CMP* 160. panta 1. daļa).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kurā izskata lietas, kas saistītas ar **nodošanu notāra aizgādībā**, ir tiesai, kuras rajonā ir tā notāra juridiskā adrese, kā aizgādībā tiek nodota nauda, priekšmeti vai vērtspapīri (*CMP* 334. pants).

Teritoriālā jurisdikcija tiesvedībā, kura saistīta ar **bankas vai ārvalstu bankas filiāles emitēta un zaudēta vērtspapīra aizstāšanu, ko veic ar tiesas starpniecību**, ir tiesai, kuras rajonā ir bankas vai ārvalstu bankas filiāles juridiskā adrese. Visos citos gadījumos tiesvedībā, kura saistīta ar dokumenta aizstāšanu, ko veic ar tiesas starpniecību, jurisdikcija ir prasītāja vispārējās piekritības tiesai. Ja prasītāja vispārējās piekritības tiesa neatrodas Slovērijas Republikā, jurisdikcija ir tiesai, kuras rajonā atrodas maksājuma veikšanas vieta (*CMP* 311. pants).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

Nē.

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Specializēto tiesu jurisdikciju reglamentē *CMP* 22–33. pants, proti, ir specializētas tiesas, kurām ir jurisdikcija šādos gadījumos:

- tiesvedība saistībā ar pārveidu vekseljiem un čekiem;
- darba strīdi;
- tiesvedība saistībā ar bankrotu un pārstrukturēšanu;
- strīdi saistībā ar rūpniecisko īpašumu;
- strīdi saistībā ar negodīgu konkurenci un autortiesību strīdi;
- strīdi, kas izriet no ekonomiskās konkurences;
- strīdi saistībā ar šķīrējtiesas procedūru;
- strīdi, kas izriet no bērības līgumiem;
- strīdi, kas saistīti ar līgumu, darba koncesijas līgumu vai pamatlīgumu spēkā neesības noteikšanu;
- strīdi, kas izriet no abstraktas pārskatīšanas patērētāju jautājumos;
- strīdi saistībā ar atlīdzību par kodolpostījumiem;
- jautājumi saistībā ar aizsardzības pasākumiem civiltiesās, par kuriem rīkojums izdots citā ES dalībvalstī.

Lapa atjaunināta: 10/02/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.